

Evropští výrobci minerálních hnojiv čelí v současnosti nejtěžší krizi

- CZ24 News | 25. října 2021

EU: Právě teď můžeme na vlastní oči vidět, jak evropští výrobci minerálních hnojiv čelí nejtěžší krizi spojené s tím, že cena jejich produktů se odvíjí od plynové složky. I v podmínkách běžných cen plynu jsou náklady na jeho nákup až 70 procent nákladů na hotový výrobek.

Co říci o situaci, kdy ceny zemního plynu rostou abnormálně vysoko – jako například nyní. Evropští výrobci masivně omezují nebo dokonce zastavují výrobu.

A v dohledné době pro ně nejsou žádné pozitivní vyhlídky:

Vladimir Putin řekl, že deficit plynu v Evropě může činit gigantických 70 miliard metrů krychlových. A takový deficit nepokryje ani naléhavé spuštění „Nord Stream 2“.

Tato situace zároveň vytváří vynikající příležitosti pro vytváření dodatečných příjmů pro ruský chemický průmysl, který má přístup k mnohonásobně levnějším surovinám.

Pro ruské zemědělce to ale také vytváří rizika: pokud nebudou předem přijata opatření, která zabrání nadměrnému vývozu hnojiv ze země, může zemědělství na jaře čelit nedostatku hnojiv. To na konci sezóny nevyhnutelně povede k poklesu úrody.

Situace v evropském sektoru výroby minerálních hnojiv je nyní opravdu hrozná.

Americká společnost CF Industries Holdings jako první odstavila v polovině září své dvě britské továrny kvůli vysokým cenám plynu. Ano, Británie již není v EU, ale nepřestala být evropským spotřebitelem hnojiv. Pak to šlo na jednu hromadu.

Jen o pár dní později oznámil významný norský výrobce minerálních hnojiv Yara International 40% snížení výroby čpavku ve svých evropských závodech. Poté kvůli vysokým nákladům na plyn byla výroba postupně omezována v Fertiberia ve Španělsku a OCI v Nizozemsku. A litevská Achema odmítla obnovit práci svého závodu na výrobu amoniaku. O něco později oznámil snížení výroby poměrně velký evropský výrobce Borealis AG. A nakonec se ke konci září vzdal chemický gigant BASF, který se rozhodl omezit produkci amoniaku v továrnách v Antverpách a Ludwigshafenu v Belgii a Německu.

Je téměř jisté, že omezování výroby a zavírání závodů bude v Evropě v budoucnu pokračovat.

Ostatně většina evropských výrobců dostává plyn na základě dlouhodobých smluv. Cena plynu v těchto smlouvách je stanovena podle vzorce, který je díky úsilí samotných Evropanů nyní těsněji vázán na spotové ceny plynu na evropském trhu než na cenu ropy a topného oleje.

Cena podle vzorce se navíc vypočítává se zpožděním několika měsíců. To znamená, že pokud v září spotové ceny v Evropě s jistotou přesáhly 800 dolarů za tisíc metrů krychlových, pak někdy v listopadu smluvní ceny překročí 600 dolarů. Pokud tedy v říjnu byly spotové ceny již 1 100 USD plus, pak v prosinci dosáhnou 900 USD v dlouhodobých smlouvách.

Takže „nejzávažnější“ ceny plynu pro většinu evropských spotřebitelů jsou stále před námi. Jedinou otázkou je, jak dlouho takové ceny zdrží.

Ale tak či onak – evropští producenti nebudou mít čas nasytit svůj trh hnojivy vlastní produkce.

Přitom Evropané ani v těch nejlepších časech nepokrývají své potřeby vlastní produkcí. Více než deset procent spotřeby, což jsou asi dva miliony tun v účinné látce – dusíku, nakupují bokem. Dnes riskují, že vyrobí o šest až sedm milionů tun méně než obvykle. Těchto šest až sedm milionů tun tedy bude v Evropě představovat další deficit.

Deficit mohou pokrýt výrobci s přístupem k levnějšímu plynu. Předně na úkor Rusů, stejně jako na úkor jejich kolegů z Běloruska, Kazachstánu a Uzbekistánu. Pravda, všichni zmínění výrobci mají podle odborníků nevyužité kapacity maximálně dva miliony tun. Některé malé objemy si Evropané budou moci nakoupit v severní Africe.

Ale i při práci na hranici možností euroasijských a afrických výrobců bude naprosto nemožné pokrýt celý evropský deficit.

Deficit se může zvýšit o dalších 1,5 milionu tun nebo i více. Říká se, že ukrajinské úřady zruší embargo na dovoz ruských hnojiv. Dříve tato hnojiva z Ruska byla považována za příliš „agresivní“ a zakázali je dovážet, stejně jako plyn pro přímé nákupy. Zdá se, že Kyjev je připraven dospět k závěru, že ruská hnojiva lze dovážet – zjevně na rozdíl od ruského plynu nejsou tak škodlivá a páchnoucí. Pokud bude embargo zrušeno, místní výrobci se okamžitě „položí“ – a to i při dovozu velmi malých objemů ruských hnojiv. Cena dovážených hnojiv se bude příliš výrazně lišit od místních produktů.

Není divu, že na pozadí všeho, co se děje, v posledních měsících vyskočily kotace akcií největších ruských výrobců hnojiv. Například akcie Fosagro od začátku srpna do poloviny října vzrostly o téměř 32 procent a teprve v posledních dnech mírně odskočily zpět. A ceny – řekněme močoviny – na evropském trhu se od května zdvojnásobily.

V zimě se do fronty na ruská hnojiva postaví skoro celá Evropa a možná i „agrární velmoc“ Ukrajina, která se k ní přidala.

Ale právě tento okamžik je plný rizik: vždyť výrobci budou mít zájem na maximálním prodeji na prémiových trzích s vysokými cenami, kterými trhy evropských zemí letos v zimě rozhodně budou.

A právě zde by měla hrát důležitou roli vládní regulace. Například Turecko, které je dovozcem plynu, ale dostává ho za nižší ceny než Evropa, nedávno zavedlo dočasný zákaz vývozu hnojiv úplně. Samozřejmě není důvod, aby Rusko zavedlo úplný zákaz, protože jeho vlastní produkce je nadměrná.

Je však důležité strukturovat řízení procesů tak, aby měly dvojí užitek: prodávat přebytečná hnojiva s dobrou marží a poskytnout je domácím zemědělcům za dostupné ceny, tím získat úrodu s nižšími náklady, než bude u konkurentů.